

POSUDEK VEDOUcíHO DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jméno diplomanta:	Králová Magdaléna
Téma práce:	Trestný čin účasti na sebevraždě a problematika s tím související (s důrazem na eutanazii)
Rozsah práce	101 stran
Datum odevzdání práce:	4.10.2024
Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Jiří Mulák, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu:

Diplomantka si za téma své práce zvolila problematiku, která určitě nepatří mezi raritní témata kvalifikačních prací. Je tomu tak určitě proto, že jde o problematiku na první pohled velmi atraktivní a zajímavou. Při bližším pohledu však zjišťujeme, že jde o problematiku velmi náročnou, kde samotné trestněprávní aspekty rozhodně nejsou primárním problémem zvažované právní úpravy. Existuje zde totiž řada závažných teoretických a rovněž praktických aplikačních otázek, na které jsou v odborné literatuře vyslovovány nejednotné názory. Proto třeba diplomovou práci, věnovanou problematice „usmrcení na žádost“, považovat za aktuální, žádanou a potřebnou.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody:

Problematika eutanazie a asistované sebevraždy je určitě náročná na vyhledání pramenů, a to ne snad pro jejich nedostatek, ale naopak pro jejich poměrnou hojnost. Náročná je práce ovšem i na vlastní zpracování, protože v zahraničí existující úpravy, legislativní návrhy v tuzemsku i názory právních teoretiků rozhodně nejsou zcela jednotné. Úspěšné zpracování tématu vyžaduje poměrně hluboké znalosti nejen relevantních skutkových podstat trestných činů proti životu, ale obecných institutů trestního práva hmotného vůbec. Metody deskripce, kritické analýzy a komparace, které diplomantka zvolila, odpovídají předmětu práce a vytyčeným cílům.

3. Formální a systematické členění práce:

Diplomantka se po vymezení cílů a zaměření své práce nejprve věnuje výkladu klíčových pojmů a institutů, jimiž v dalších částech své práce potom operuje. Následuje kapitola věnovaná sebevraždě jako sociálně patologickému jevu. Jádrem práce je pak podrobný rozbor trestného činu účasti na sebevraždě a přehledné shrnutí návrhů de lege ferenda, ke kterým diplomantka ve své práci dospěla. Systematika členění práce je proto zcela logická a plně funkční.

4. Vyjádření k práci

Práci lze rozhodně celkově hodnotit jako velmi dobře a zdařile zpracovanou. Pasáže věnované výkladu pojmů a institutů není samoučelná, protože představuje logické východisko pro další analýzy. Komparace argumentů pro a proti eutanazii je zpracována přehledně a srozumitelně. Přehledná je rovněž partie, ve které diplomantka čtenáře seznamuje s vybranými zahraničními úpravami (legalizujícími přímou eutanazii nebo alespoň asistovanou sebevraždu) a s dosavadními legislativními návrhy v tuzemsku (od první republiky po současnost, zejména z let 2004 až 2020). Záslužně je v této souvislosti věnována pozornost rovněž problematice ústavní konformity „usmrcení na žádost“, zejména z pohledu práva na život, na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí a na zachování lidské důstojnosti. Přisvědčit třeba kritice, kterou diplomantka vznáší ohledně skutečnosti, že ačkoliv respektování „dříve vyslovených přání“ přináší již přistoupení k úmluvě o biomedicině, dosud v České republice neexistuje centrální registr „dříve vyslovených přání“. Přehledně a ilustrativně je pracována analýza trestně právního posouzení jednotlivých forem eutanazie (aktivní, pasivní, přímá, nepřímá) a asistované sebevraždy zejména. Přisvědčit lze možnosti posoudit psychický stav pachatele jako „jiné omluvitelné hnutí mysli“ ve smyslu ustanovení § 141 TZ. Správný je rovněž závěr, že aplikace obecně polehčující okolnosti podle § 41 písm. b) TZ (spáchání činu ve stavu silného rozrušení) je u tohoto ustanovení vyloučena z důvodu zákazu dvojího přičítání. Souhlasit třeba s pochybnostmi ohledně možné aplikace ustanovení § 46 odst. 1 TZ (upuštění od potrestání), a to pro požadavek „litování činu a projevu snahy po nápravě“, který z pochopitelných důvodů bude stěží v případech

asistované sebevraždy naplněn. Určitě správný je názor, že kvalifikační znak „na dítěti“ je naplněn i v případech nabytí plné svéprávnosti uzavřením manželství nebo emancipací, jakož i názor, že duševní porucha na straně poškozeného by musela být dána v době navádění nebo poskytování pomoci. Konečně lze přitakat stanovisku diplomantky, podle něhož „svedení“ k sebevraždě psychickým nebo fyzickým nátlakem, resp. „svedená“ osoby, která pro svůj věk nebo nepříznivý duševní stav není vůbec s to pochopit důsledky svého činu, třeba kvalifikovat jako vraždu. Kladně třeba hodnotit, že diplomantka ve své práci věnuje záslužnou pozornost rozboru nemnohé dosavadní soudní judikatury. I pro odborného čtenáře je přínosné seznámení s případem dovození trestní odpovědnosti společnosti France Télécom v souvislosti s psychickým „terorem“ sledujícím snížení stavu zaměstnanců, který v některých případech vedl k jejich sebevraždám. Pokud jde o návrhy de lege ferenda určitě třeba přisvědčit názoru diplomantky, že meritum problematiky eutanazie a asistované sebevraždy třeba upravit ve zvláštním zákoně. Podmínky takového postupu de lege ferenda pak diplomantka formuluje jasně a inspiraci hledala především v zahraničních úpravách a v legislativních návrzích v tuzemsku. Pokud pak jde o konkrétní návrhy na doplnění trestního zákoníku o trestný čin „usmrcení na žádost“, resp. na úpravu skutkové podstaty trestného činu „účasti na sebevraždě“, považují navrhané formulace za zdařilé a akceptovatelné.

Celkově lze předloženou diplomovou práci hodnotit rozhodně jako velmi dobrou a zdařilou. Diplomantka prokázala výbornou orientaci ve zkoumané problematice, zejména pokud jde o právní regulaci v zahraničí a o legislativní snahy v tuzemsku. Výborně se rovněž orientuje v literárních pracích a v judikatuře, které se této problematice věnují. Kladem práce je nesporná pečlivost a systematickosti zpracování, práce s prameny (jejich rozbor a komparace názorů), požadovaná hloubka zpracování a jeho vysoká odborná úroveň a v neposlední řadě výstižné a srozumitelné literární zpracování textu. Především však třeba vyzdvihnout schopnost zaujímat k řešeným otázkám vlastní stanoviska, a to i kritické, jakož i schopnost formulovat vlastní názory, vesměs opřené o relevantní argumentaci.

Závěr: předložená diplomová práce po obsahové i po formální stránce rozhodně splňuje požadavky na ni kladené a je určitě způsobilým podkladem pro ústní obhajobu.

Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíl práce byl splněn výborně.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství.	Kritická analýza názorů prezentovaných v odborných pramenech a formulování vlastních stanovisek a názorů rozhodně prokazují samostatný přístup.
Logická stavba práce	Práce má logickou strukturu, počínaje otázkami obecnými, přes podrobný rozbor merita problematiky až po závěrečné shrnutí.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Účelné využití poznatků z literárních pramenů, judikatury a dalších zdrojů. Hojně jsou zastoupeny i zdroje zahraniční. Veškeré prameny, citace i odkazy jsou důsledně vyznačovány.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka provedeného rozboru zkoumané problematiky nesporně odpovídá zaměření a cílům práce.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Z formálního hlediska je text práce zpracován velmi dobře.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň zpracování mají vysokou úroveň.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Výborně.
Otázky k zodpovězení při obhajobě	Jakým způsobem lze dovozovat trestní neodpovědnost lékaře za způsobenou smrt pacienta v případech tzv. nepřímé aktivní eutanazie ?

V Praze dne 13.10.2024

JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.
vedoucí diplomové práce